

ความคิดสำคัญในหนังสืออ่านนอกเวลา สารการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3
Main Conceptual of External Reading Books for Thai Language Subject
at Secondary School Levels 1-3

จุฑามาศ วรรณปะกา¹, สมัย วรรณอุดร²

Jutamat Wannapaka¹, Smai Wanaudon²

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2564

Email : jutamat.nat19@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความคิดสำคัญในหนังสืออ่านนอกเวลา สารการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยวิธีการวิจัยจากเอกสารและรวบรวมข้อมูลจากหนังสืออ่านนอกเวลา ประเภทสารคดี สารการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 5 เล่ม ได้แก่ 1) ขนมห่อเหี่ยว 2) ข้าง กับ ค คน 3) เด็กแนว 4) เส้นเลือดสีขาว และ 5) อัลเฟรด โนเบล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้กรอบแนวคิดความคิดสำคัญ นำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า หนังสืออ่านนอกเวลาได้ถ่ายทอดความคิดสำคัญที่มีคุณค่าแก่ผู้อ่าน 7 ประการ คือ 1) ความคิดสำคัญเกี่ยวกับสถาบันครอบครัว 2) ความคิดสำคัญเกี่ยวกับการศึกษา 3) ความคิดสำคัญเกี่ยวกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 4) ความคิดสำคัญเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรม 5) ความคิดสำคัญเกี่ยวกับประเพณี วัฒนธรรม และวิถีชีวิต 6) ความคิดสำคัญเกี่ยวกับค่านิยมและความเชื่อ และ 7) ความคิดสำคัญเกี่ยวกับเอกลักษณ์ความเป็นไทย

คำสำคัญ : 1. ความคิดสำคัญ 2. หนังสืออ่านนอกเวลา 3. หนังสือประเภทสารคดี

¹นิสิตปริญญาโท สาขาการสอนภาษาและวรรณกรรมไทย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹Graduate Student, Master of Humanities and Social Sciences (Thai Language and Literary Works Teaching). Mahasarakham University, Thailand.

²คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

²Faculty of Humanities and Social Sciences, Mahasarakham University, Thailand.

*ได้รับบทความ: 9 กันยายน 2564; แก้ไขบทความ: 10 พฤศจิกายน 2564; ตอรับการตีพิมพ์: 15 พฤศจิกายน 2564

Received: September 9, 2021; Revised: November 10, 2021; Accepted: November 15, 2021

ABSTRACT

The objectives of the research article were to study the main conceptual of External reading books for Thai Language subject toward lower secondary school, Levels 1-3. Following the Basic Education Core Curriculum B.E. 2551 (A.D. 2008). This study was a qualitative research. Data were collected from documents and External reading books, Thai language subject of Levels 1-3 consisted of nonfiction literature total of 5 books. 1) Khanom Mae Oei (My mom Snack) 2) Cho Chang Kab Ko Kon 3) Dek-Naeo (Teenager) 4) Sen-lueat SiKhao (The White Vessel) 5) Alfred Nobel Conceptual Frameworks were used to analyze data. Present research results in analytical description form.

The result show that External reading books provided main conceptual to readers as follow: 1) the conceptual of family, 2) the conceptual of education, 3) the conceptual of natural and environment, 4) the conceptual of morality and ethics, 5) the conceptual of culture and lifestyle, 6) the conceptual of values and beliefs and 7) the conceptual of Thai identity.

Keywords : 1. Main Conceptual 2. External Reading Book 3. Nonfiction Literature Book

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

หนังสืออ่านนอกเวลามีส่วนสำคัญและมีบทบาทในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาภาษาไทย ดังที่ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สถาบันภาษาไทย กระทรวงศึกษาธิการ (2560 : 2) อธิบายไว้ว่า หนังสืออ่านนอกเวลาคือ หนังสือที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้เป็นหนังสือที่ใช้ในการเรียนวิชาใดวิชาหนึ่ง ตามหลักสูตรนอกเหนือจากหนังสือเรียน สำหรับให้อ่านนอกเวลาเรียน

เมื่อพิจารณาหนังสืออ่านนอกเวลา สารการเรียนรู้ภาษาไทย ประเภทสารคดี ซึ่งเป็นวรรณกรรมที่มุ่งเสนอความรู้ ข้อเท็จจริง ประสบการณ์ สร้างความน่าเชื่อถือและกล่อมเกลาให้ผู้เรียนคล้อยตามความคิดของผู้เขียน จึงเป็นสื่อที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นในการใช้เป็นเครื่องมือโน้มน้าวและปลูกฝังความคิดสำคัญต่างๆ ไปสู่ผู้เรียน ดังที่ มนกุล ทิมอำ (2548 : 2) อธิบายว่า สื่อเป็นเครื่องมือของการเรียนรู้ ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึก เพิ่มพูนทักษะและประสบการณ์ สร้างสถานการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน กระตุ้นให้เกิดการพัฒนาศักยภาพทางการคิด ตลอดจนสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมให้แก่ผู้เรียน สื่อการเรียนรู้ในยุคปัจจุบันมีอิทธิพลต่อการกระตุ้นให้ผู้เรียนเป็นผู้แสวงหาความรู้ด้วยตนเองมีมากมายหลายรูปแบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหนังสือเรียน มีบทบาทและเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้มากมาย ดังนั้นจึงจะเห็นได้ว่า หนังสืออ่านนอกเวลา สาร

การเรียนรู้ภาษาไทยเป็นวรรณกรรมที่มีส่วนช่วยในการกล่อมเกลา โน้มน้าว และปลูกฝังความคิดสำคัญด้านต่างๆ รวมไปถึงแนวทางในการดำเนินชีวิตที่ดีงามและถูกต้องเหมาะสมไปสู่ผู้เรียน

ถึงแม้ว่าสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้มีการประกาศให้สถานศึกษานำหนังสืออ่านนอกเวลา สารการการเรียนรู้ภาษาไทยมาใช้ในสถานศึกษา แต่ในปัจจุบันหนังสืออ่านนอกเวลาดังกล่าวกลับถูกนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนค่อนข้างน้อยมาก เมื่อพิจารณาถึงสาเหตุที่หนังสืออ่านนอกเวลาถูกละเลยต่อการนำมาใช้ตามวัตถุประสงค์ที่แท้จริง กล่าวคือ กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดขอบเขตของการใช้หนังสืออ่านนอกเวลา โดยถูกกำหนดให้ใช้สำหรับให้อ่านนอกเวลาเรียน ไม่ได้ถูกจัดให้เป็นหนังสือหรือแบบเรียนให้ผู้เรียนได้เรียนโดยตรง อีกทั้งจำนวนของหนังสืออ่านนอกเวลาที่โรงเรียนได้รับการจัดสรรอาจมีไม่ครบถ้วนตามจำนวนผู้เรียนและรายการหนังสือของแต่ละระดับชั้น ด้วยเหตุปัจจัยดังกล่าวข้างต้นจึงเป็นสิ่งที่ยากต่อการควบคุมให้ผู้เรียนได้อ่านและศึกษาวรรณกรรมที่เป็นหนังสืออ่านนอกเวลาได้อย่างครบถ้วน

ดังนั้นหนังสืออ่านนอกเวลา สารการการเรียนรู้ภาษาไทย ซึ่งเป็นหนังสือที่ถูกคัดเลือกโดยสถาบันของรัฐจึงมีความสำคัญและมีบทบาทในการจัดการเรียนการสอน อีกทั้งยังเป็นหนังสือที่สื่อความคิดสำคัญที่ได้รับการยอมรับและเอื้อต่อการถ่ายทอดและปลูกฝังไปสู่สังคมได้อย่างกว้างขวาง และมีความน่าเชื่อถือ แต่กลับถูกละเลยและถูกมองข้ามในการนำหนังสืออ่านนอกเวลามาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียน ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความคิดสำคัญในหนังสืออ่านนอกเวลา สารการการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้กรอบแนวคิดความคิดสำคัญ ผลการวิจัยนี้จะเป็นข้อมูลสำหรับครู ผู้เรียนหรือผู้ที่สนใจ เพื่อจะได้ศึกษาให้ทราบถึงความคิดสำคัญในหนังสืออ่านนอกเวลา รวมไปถึงสามารถนำผลของวิจัยไปเป็นข้อมูลและแนวทางสำหรับครูผู้สอนสถานศึกษา หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการจัดการเรียนการสอนในการกำหนด แนะนำหรือออกแบบการจัดการเรียนรู้ โดยใช้หนังสืออ่านนอกเวลา สารการการเรียนรู้ภาษาไทยให้ผู้เรียนได้อย่างเหมาะสมและกว้างขวางมากยิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อวิเคราะห์ความคิดสำคัญในหนังสืออ่านนอกเวลา สารการการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ผลการวิจัยเป็นข้อมูลสำหรับครู ผู้เรียนหรือผู้ที่สนใจให้ทราบถึงความคิดสำคัญในหนังสืออ่านนอกเวลา สารการการเรียนรู้ภาษาไทย หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

3.2 สามารถนำผลวิจัยเพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอน สถานศึกษา หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการจัดการเรียนการสอน ในด้านการกำหนดหรือแนะนำหนังสืออ่านนอกเวลาวิชาภาษาไทยให้นักเรียนได้อย่างเหมาะสม

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยวิธีการวิจัยจากเอกสารและรวบรวมข้อมูลจากหนังสืออ่านนอกเวลา ประเภตสารคดี สารการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 5 เล่ม ได้แก่ 1)ขนมแม่เอ๋ย 2)ช ช้าง กับ ค คน 3)เด็กแนว 4)เส้นเลือดสีขาว และ 5)อัลเฟรด โนเบล โดยวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์คือ เพื่อวิเคราะห์ความคิดสำคัญในหนังสืออ่านนอกเวลา สารการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้กรอบแนวคิดความคิดสำคัญ ซึ่งผู้วิจัยได้ประยุกต์แนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์แนวคิดของเรื่องจากนักวิชาการหลายท่าน ได้แก่ กฤตยา เจริญเชื้อ (2558 : 73) เสาวนีย์ ทองถนอม (2544 : 189) และพรพิมล สาริการินทร์ (2535 : 8) เพื่อเป็นกรอบแนวทางในการวิเคราะห์ตัวบท ที่มุ่งนำเสนอความคิดสำคัญที่มีคุณค่าต่อผู้เรียนในด้านต่างๆ และนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบการพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical Description)

5. ผลการวิจัย

หนังสืออ่านนอกเวลา กลุ่มสารการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 เป็นหนังสือที่ถูกคัดเลือกโดยสถาบันของรัฐ มีความสำคัญและมีบทบาทต่อการจัดการเรียนการสอน อีกทั้งยังเป็นหนังสือที่สื่อความคิดสำคัญที่เอื้อต่อการถ่ายทอดและปลูกฝังไปสู่ผู้เรียนอย่างหลากหลาย โดยสามารถจำแนกความคิดสำคัญที่ถ่ายทอดผ่านหนังสืออ่านนอกเวลาได้ 7 ประการ ดังนี้

5.1 ความคิดสำคัญเกี่ยวกับสถาบันครอบครัว ครอบครัวเป็นสังคมแห่งแรกของมนุษย์ (Primary group) เป็นสังคมหน่วยที่เล็กที่สุด แต่มีอิทธิพลยิ่งใหญ่ที่สุดต่อพฤติกรรมของเด็กที่จะตามมาในอนาคต เป็นสังคมที่ประกอบไปด้วยบิดามารดา อันถือว่าเป็นผู้ใกล้ชิดและเป็นเพื่อนที่ดีที่สุด สภาพของครอบครัวและบิดามารดาจึงถือว่าเป็นสังคมแห่งแรกที่มีอิทธิพลต่อเด็กมากที่สุด (เดชา ศิริเจริญ, 2552 : 51)

ความคิดสำคัญเกี่ยวกับสถาบันครอบครัวที่สื่อผ่านหนังสืออ่านนอกเวลา ได้นำเสนอความคิดสำคัญเกี่ยวกับสถาบันครอบครัวทั้งที่เป็นประเด็นสำคัญของเรื่องได้แก่อัลเฟรด โนเบล เส้นเลือดสีขาว และเด็กแนว และเป็นความคิดสำคัญที่แฝงอยู่ในบางส่วนของเรื่องได้แก่ ช ช้างกับ ค คน และขนมแม่เอ๋ย ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการถ่ายทอดความคิดสำคัญในด้านความรักความอบอุ่น ความห่วงใยของคนในครอบครัว นอกจากนี้ยังถ่ายทอดความคิดสำคัญเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของบิดามารดาและบทบาทหน้าที่ของลูก ตัวอย่างเช่นหนังสือเรื่อง เส้นเลือดสีขาว ของณิชากรีย์ เป็นหนังสืออ่านนอกเวลาที่ได้ถ่ายทอดเรื่องราวของผู้เขียนที่เคยป่วยด้วยโรคมะเร็งเม็ดเลือดขาว เธอต้องใช้พลัง

กายพลั้งใจจากตนเอง กำลังใจอันสำคัญจากพ่อแม่ ครอบครัว และมิตรสหาย รวมไปถึงผู้คนรอบตัวในการต่อสู้กับโรคร้าย ดังตัวอย่างข้อความที่ว่า

“ฉันรู้สึกดีและเห็นถึงความรักที่พ่อแม่มีต่อฉัน ฉันคิดว่าเป็นส่วนสำคัญมากเลยที่จะทำให้ฉันมีกำลังใจ ตอนกลางวันอยู่ในห้องคนเดียวก็ห่อเหี่ยวใจ พอตกเย็นพ่อแม่และน้องกลับบ้านฉันจะสดใสขึ้น ไม่อยากให้ตัวเองเป็นแบบนี้เลย แต่คงจะเป็นแค่ช่วงให้ยาเท่านั้นแหละ เพราะให้ยาเสร็จคุณหมอก็คงจะให้ไปอยู่บ้านคุณยายตอนกลางวันได้เหมือนเดิมจิตใจฉันคงจะดีกว่านี้” (ณิชากรีย์, 2561 : 65)

เมื่อพิจารณาตัวอย่างข้างต้น ผู้เขียนได้นำเสนอเรื่องราวความรักที่พ่อแม่มีต่อเธอในขณะที่เธอเจ็บป่วย ความคิดสำคัญข้างต้นจึงถ่ายทอดให้เห็นว่า ความหวังและกำลังใจเป็นพลังอันแข็งแกร่งของมนุษย์ ยิ่งเป็นความรักและกำลังใจที่มาจากครอบครัวแล้วนั้น ก็ยังเป็นสิ่งที่สำคัญที่คนในครอบครัวควรหมั่นสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน โดยความคิดสำคัญดังกล่าวเป็นความคิดสำคัญหลักร่วมกันของหนังสืออ่านนอกเวลาที่มุ่งนำเสนอว่า สถาบันครอบครัวเป็นพื้นฐานแรกที่สำคัญอย่างยิ่งของสังคม เพราะเป็นสถาบันที่ให้ความรัก ความอบอุ่น การศึกษา ความรู้ และการอบรมสั่งสอนสมาชิกของครอบครัวให้เป็นพลเมืองที่ดีของสังคม ซึ่งสมาชิกในครอบครัวจำเป็นต้องตระหนักรู้และพึงปฏิบัติในหน้าที่ของตนเองให้ถูกต้องและเหมาะสม ย่อมทำให้สถาบันครอบครัวเข้มแข็ง และเป็นเกราะป้องกันที่สำคัญให้แก่คนในครอบครัว

5.2 ความคิดสำคัญเกี่ยวกับการศึกษา พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ทรงให้ความสำคัญกับการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง ดังที่ได้ให้พระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เมื่อวันที่ 25 มิถุนายน พ.ศ. 2523 ดังความว่า วัตถุประสงค์ของการศึกษานั้นคืออะไร กล่าวโดยรวบยอดก็คือการทำให้บุคคลมีปัจจัยหรืออุปกรณ์สำหรับชีวิตอย่างครบถ้วนเพียงพอ ทั้งในส่วนตัวความรู้ ส่วนความคิดวินัย ส่วนจิตใจและคุณธรรม ความประพฤติ ส่วนความขยันอดทนและความสามารถ ในอันที่จะนำความรู้ความคิดไปใช้ปฏิบัติงานด้วยตนเองให้ได้จริงๆ เพื่อสามารถดำรงอยู่ได้ด้วยความสุขความเจริญมั่นคง และสร้างสรรค์ประโยชน์ให้แก่สังคมและบ้านเมืองได้ตามควรแก่สถานะด้วย(อุภาวธน์ นามศิริ, 2553 : 211)

หนังสืออ่านนอกเวลา ได้นำเสนอความคิดสำคัญเกี่ยวกับการศึกษา โดยปรากฏเป็นประเด็นสำคัญของเรื่องได้แก่เด็กแนว และอัลเฟรด โนเบล และปรากฏเป็นความคิดสำคัญที่แฝงอยู่ในบางส่วนของเรื่องได้แก่ ขนแม่เอ๊ย และเส้นเลือดสีขาว โดยส่วนใหญ่ผู้เขียนได้ถ่ายทอดความคิดสำคัญเกี่ยวกับการใฝ่เรียนรู้และการพัฒนาตนเอง ตัวอย่างเช่นหนังสือเรื่อง เด็กแนว ของอาร์ม ตั้งนิรันดร ได้ถ่ายทอดเรื่องราวการใฝ่เรียนรู้และการพัฒนาตนเองของเยาวชนกลุ่มหนึ่งที่มีรูปแบบในการดำเนินชีวิต วิธีคิด การศึกษาหาความรู้และพัฒนาตนเองที่แตกต่างกันออกไป ดังตัวอย่างข้อความว่า

“เขาจึงเลือกที่จะเติมเต็มความสามารถของตนในทุกด้าน ทุกแง่มุม... นักกีฬา นักร้อง ประสานเสียง นักดนตรีคลาสสิก ผู้กำกับการแสดง นักแสดงละครเวที ละครเวที เขาเคยทำมาหมด... เรื่องวัฒนธรรมเขาร่วมงานกับกระทรวงวัฒนธรรมอยู่... ด้านการศึกษา เขาออกต่างจังหวัด ไปในภูมิภาคที่ขาดแคลน เพื่อนำสื่อการเรียนรู้ต่างๆ ไปให้ และไปออกค่ายช่วยสอนหนังสือเป็นประจำทุกปี”(อาร์ม ตั้งนิรันดร, 2563 : 24-25)

เมื่อพิจารณาตัวอย่างข้างต้น ผู้เขียนได้นำเสนอเรื่องราวของแบงค์ งามอรุณโชติ เยาวชนชายผู้หนึ่งที่รักและสนุกในการเรียนรู้ หมั่นฝึกฝนและพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เพื่อเติมเต็มความสามารถให้กับตนเองอย่างรอบด้าน ความคิดสำคัญข้างต้นจึงเป็นสิ่งที่ผู้เขียนต้องการสื่อให้เห็นว่า การศึกษาเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาสังคม ทำให้มนุษย์เกิดความรู้และการพัฒนาตนเอง ซึ่งการเรียนรู้ไม่ได้จำกัดอยู่เพียงแค่ในห้องเรียน การเรียนรู้สามารถศึกษาค้นคว้านอกห้องเรียนจากการสืบค้น ทดลอง การทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ และช่วยขัดเกลาจิตใจให้มีจิตสำนึกและมีคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งนอกจากจะสามารถพัฒนาตนเองแล้วยังส่งผลต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติให้เจริญรุ่งเรืองและก้าวหน้าได้

5.3 ความคิดสำคัญเกี่ยวกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คือ การเรียกร้องให้มีการรักษาทางเลือกสำหรับมวลมนุษยชาติ เพื่อเผชิญกับปัญหาที่ยังไม่อาจล่วงรู้ได้ในอนาคต ฉะนั้นการอนุรักษ์จึงไม่ใช่เป็นเพียงการกระทำโดยอาศัยหลักการด้านมนุษยธรรมเท่านั้น หากแต่มุ่งถึงความอยู่รอดของมวลมนุษย์เป็นสำคัญ (ศิลป์ สีกวด, 2550 : 43)

หนังสืออ่านนอกเวลาได้นำเสนอความคิดสำคัญเกี่ยวกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยปรากฏเป็นความคิดสำคัญที่แฝงอยู่ในบางส่วนของเรื่องได้แก่ หนังสือเรื่อง ขนมห่มเอ๋ย ช ช้างกับ ค คน และอัลเฟรด โนเบล ตัวอย่างเช่นหนังสือเรื่อง ช ช้างกับ ค คน ผู้เขียนได้ถ่ายทอดเรื่องราวของช้างไทย ดังตัวอย่างข้อความว่า

“ในโลกสมัยใหม่ ขณะที่เราขายช้างเป็นสินค้าการท่องเที่ยว ใช้ช้างเป็นสัญลักษณ์ของเมืองไทย ใช้เป็นตราจังหวัด เครื่องหมายของหน่วยงาน โลโก้การค้า สัตว์นำโชคในการแข่งขันกีฬา และอะไรต่ออะไรมากมาย แต่ตัวช้างเป็นๆ ที่ยังมีชีวิต เดินอยู่ ยามค่ำคืนในเมืองใหญ่ กลับกลายเป็นตัวประหลาดที่ไม่มีใครไยดี” (ศรัณย์ ทองปาน, 2554 : 100)

เมื่อพิจารณาตัวอย่างข้างต้น ผู้เขียนได้นำเสนอเรื่องราวของช้างไทยที่ถูกให้ความสำคัญและถูกนำไปใช้ประโยชน์อย่างหลากหลาย แต่กลับไม่ได้รับการดูแล ช่วยเหลือ หรือให้ความสำคัญ ความคิดสำคัญข้างต้นผู้เขียนต้องการเน้นย้ำให้เกิดการตระหนักถึงความสำคัญของช้าง เพราะถือได้ว่าช้างเป็นสัตว์ประจำชาติไทย และมีความสำคัญและผูกพันกับชีวิตของคนไทยมาเนิ่นนาน อีกทั้งยังเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างวัฒนธรรมไทย แต่ในปัจจุบันกลับถูกกลืนเลือนและเห็นความสำคัญน้อยลงไปทุกที หนังสืออ่านนอกเวลาจึงต้องการนำเสนอความคิดสำคัญว่า ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความสำคัญต่อ

ความอยู่รอดของมนุษย์และสิ่งที่มีชีวิต เพราะมนุษย์และธรรมชาตินั้นจะต้องพึ่งพากันและกันในการดำรงชีวิต ทุกคนจึงควรมีส่วนร่วมในความรับผิดชอบ ดูแล และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัดเหล่านี้อย่างรู้คุณค่าและก่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุดและนานที่สุด

5.4 ความคิดสำคัญเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรม คุณธรรมจริยธรรมนับเป็นกลไกของสังคมที่ทำหน้าที่เป็นบรรทัดฐานของความประพฤติ เป็นสิ่งที่กำหนดว่าอะไรควรประพฤติปฏิบัติและจะต้องปลูกฝังให้กับคนในสังคม เพราะหากคนในสังคมเป็นคนดีแล้ว สังคมก็จะมีความสุข แต่ถ้าคนในสังคมไม่ดีก็就会有ความวุ่นวายเดือดร้อน ฉะนั้นแล้วคุณธรรมจริยธรรมจึงเปรียบเสมือนเครื่องมือที่ช่วยในการเตือนสติการกระทำของมนุษย์ให้มีรูปแบบการดำเนินชีวิตเป็นไปในทิศทางที่ถูกต้อง ซื่อสัตย์ สุจริต โดยสังคมใดมีผู้ที่มีคุณธรรมอยู่เป็นจำนวนมาก สังคมนั้นย่อมอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข (พรพิทักษ์ เหมบาสัตย์ และวรรณพล พิมพะสาตี, 2563 : 66)

หนังสืออ่านนอกเวลา ได้นำเสนอความคิดสำคัญเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรม โดยปรากฏเป็นประเด็นสำคัญของเรื่องได้แก่ หนังสือเรื่อง อัลเฟรด โนเบล เด็กแนว และ ช ช้างกับ ค คน และปรากฏเป็นความคิดสำคัญที่แฝงอยู่ในบางส่วนของเรื่องได้แก่ หนังสือเรื่อง ขนมห่มเอ๋ย และเส้นเลือดสีขาว ซึ่งความคิดสำคัญด้านคุณธรรมที่สื่อผ่านหนังสืออ่านนอกเวลา ส่วนใหญ่จะเป็นการถ่ายทอดความคิดสำคัญในด้านความรัก ความเมตตา ความเอื้ออาทร การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น การประพฤติปฏิบัติตนในทางที่ถูกต้องและเหมาะสม ตัวอย่างเช่น หนังสือเรื่อง อัลเฟรด โนเบล ของ สิทธา พินิจภูวดล ผู้เขียนได้ถ่ายทอดเรื่องราวชีวิตประวัติของอัลเฟรด โนเบล ผู้คิดค้นระเบิดไดนาไมต์ ผู้ก่อตั้งรางวัลโนเบลและองค์การการกุศล ดังตัวอย่างข้อความว่า

“เขาค้นพบอนุสาวรีย์แห่งความใจบุญเอื้ออาทรต่อเพื่อนมนุษย์ร่วมโลก อนุสาวรีย์ของเขาน่าจะประกอบด้วยอะไรบ้างหนอ เขาเคยฝังใจที่จะสถาปนาสันติภาพในโลก ยังจำได้แม่นยำ ถึงความพยายามของกลุ่มคนนานาชาติ เช่น ฝรั่งเศส อังกฤษ อเมริกันและอีกหลายๆ ชาติที่พยายามประชุมกัน เพื่อหาวิธีสร้างสันติภาพในโลกด้วยการต่อต้านและขจัดสงครามทุกรูปแบบอนุสาวรีย์ของเขาเองจะต้องทำหน้าที่สร้างสันติภาพแก่โลกอย่างหนึ่งละ” (สิทธา พินิจภูวดล, 2554 : 61)

เมื่อพิจารณาตัวอย่างข้างต้น ผู้เขียนได้นำเสนอความคิดสำคัญที่ถ่ายทอดให้เห็นถึงความงดงามทางจิตใจของมนุษย์ที่มีต่อเพื่อนมนุษย์ ซึ่งอัลเฟรด โนเบล เป็นแบบอย่างของผู้ที่มีความรัก ความเมตตา และมีจิตใจที่เอื้ออาทรต่อเพื่อนมนุษย์ ทำให้ผู้เรียนได้ปลูกฝังคุณธรรมด้านความรัก ความเมตตาและความเอื้ออาทรต่อผู้อื่น ความคิดสำคัญดังกล่าวจึงเป็นความคิดสำคัญหลักร่วมกันของหนังสืออ่านนอกเวลาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยมุ่งนำเสนอความคิดสำคัญเกี่ยวกับแบบอย่างและแนวทางการประพฤติปฏิบัติตนที่ดีงามให้แก่ผู้เรียน และเพื่อให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์และแยกแยะได้ว่าสิ่งใดถูกต้องควรทำและสิ่งใดไม่ถูกต้องไม่ควรทำ ซึ่งแบบอย่างที่ปรากฏเป็นคุณธรรมและ

จริยธรรมพื้นฐานที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ เข้าใจ และนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนเติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพต่อไปในอนาคต

5.5 ความคิดสำคัญเกี่ยวกับประเพณี วัฒนธรรม และวิถีชีวิต วัฒนธรรมและประเพณีของไทยถือว่าเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ ซึ่งได้รับการสืบทอดต่อกันมาเป็นลำดับ หากวัฒนธรรมประเพณีใดที่คงดำรงรักษาไว้เป็นวัฒนธรรมประจำชาติ หากไม่ดึกแก่ไขเปลี่ยนแปลงไป ประเพณีวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่สังคมหรือคนในสังคมนั้นร่วมกันสร้างขึ้นแล้วถ่ายทอดให้แก่กัน ด้วยลักษณะและวิธีการต่าง ๆ ประเพณีและวัฒนธรรมที่มีอยู่อาจเกี่ยวกับเรื่องความคิดเห็น ความรู้สึก ความเชื่อ ซึ่งสะสมและสืบทอดร่วมกันมานานในส่วนรวมจนเกิดความเคยชิน (อุภาวัฒน์ นามศิริ, 2553 : 240)

หนังสืออ่านนอกเวลา ได้นำเสนอความคิดสำคัญเกี่ยวกับประเพณี วัฒนธรรม และวิถีชีวิตไว้จำนวนมากทั้งที่เป็นประเด็นสำคัญของเรื่องได้แก่ หนังสือเรื่อง ขนบแม่เอ๋ย และ ข ช้างกับ ค คน และปรากฏเป็นความคิดสำคัญที่แฝงอยู่ในส่วนต่างๆ ของเรื่องได้แก่ หนังสือเรื่อง เด็กแนว และอัลเฟรด โนเบล ตัวอย่างเช่นหนังสือเรื่อง ขนบแม่เอ๋ย ของ ส.พลายน้อย ผู้แต่งได้รวบรวมเรื่องราวความรู้เกี่ยวกับขนบไทยไว้หลากหลายมุมมอง ดังตัวอย่างข้อความว่า

“ความจริงผลไม้สุกก็น่าเป็นของหวานอีกประเภทหนึ่งของคนไทย เพราะผลไม้ในเมืองไทยมีอุดมสมบูรณ์ตลอดทั้งปี และบางทีจะกินไม่หมดเสียด้วยซ้ำ เมื่อผลไม้มีมากเกินไปก็จะเป็นเหตุให้เกิดความคิดประดิษฐ์ของหวานแปลกๆ เพิ่มขึ้นอีก เช่น กล้วยสุกงอมกินไม่ทันก็ปอกเปลือกออกผึ่งแดดไว้และเพื่อให้แห้งเร็วก็ทับให้แบน ซึ่งเรียกกันว่า กล้วยตาก มีกำเนิดมาจากภาคเหนือเพราะมีกล้วยมาก” (ส.พลายน้อย, 2554 : 21)

เมื่อพิจารณาตัวอย่างข้างต้น ผู้เขียนได้นำเสนอเรื่องราววิถีการดำเนินชีวิตที่มีคุณค่าและแสดงถึงความเฉลียวฉลาดของบุคคลที่มีความเป็นอยู่เรียบง่ายและผูกพันกับธรรมชาติ อีกทั้งยังใช้วิชาความรู้ในการประดิษฐ์คิดค้น จนก่อให้เกิดเป็นภูมิปัญญาดั้งเดิมที่ควรให้คุณค่าและไม่ควรมองข้าม หนังสืออ่านนอกเวลาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจึงมุ่งเน้นปลูกฝังให้ผู้เรียนเกิดความรัก ความภาคภูมิใจเห็นคุณค่า ให้การชื่นชม และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ สืบสาน และเผยแพร่ภูมิปัญญาไทย ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมไทย

5.6 ความคิดสำคัญเกี่ยวกับค่านิยมและความเชื่อ ค่านิยม คือ สิ่งที่ยึดถือร่วมกันว่าสิ่งนั้นเป็นสิ่งดีหรือไม่ดี โดยปฏิบัติสืบทอดกันมาในสังคมนั้นๆ (ปริญญ์ ปอรรถ, 2544 : 117) ซึ่งค่านิยมเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการแสดงพฤติกรรมของบุคคล และเป็นสิ่งที่ควบคุมพฤติกรรมของคนในสังคมนั้น ส่วนความเชื่อคือการยอมรับนับถือหรือยึดมั่นในสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่มีตัวตนและไม่มีตัวตนว่าเป็นความจริงหรือมีอยู่ การยอมรับนับถือนี้อาจมีหลักฐานเพียงพอที่จะพิสูจน์ได้หรืออาจไม่มีก็ได้ (เสาวลักษณ์ อนันตศานต์, 2543 : 257)

หนังสืออ่านนอกเวลา ได้นำเสนอความคิดสำคัญเกี่ยวกับค่านิยมและความเชื่อ โดยปรากฏเป็นประเด็นสำคัญของเรื่องได้แก่ หนังสือเรื่อง ข ช้างกับ ค คน ขนแม่เอี้ย อัลเฟรด โนเบล และเด็กแนว และปรากฏเป็นความคิดสำคัญที่แฝงอยู่ในบางส่วนของเรื่องได้แก่เส้นเลือดสีขาว ตัวอย่างเช่นในหนังสือเรื่อง ขนแม่เอี้ย ของ ส.พลายน้อย ได้ถ่ายทอดให้เห็นถึงคติความเชื่อของการทำบุญในวันสารท รวมไปถึงค่านิยมและความเชื่อของสังคมไทยในด้านต่างๆ ได้เป็นอย่างดี ดังตัวอย่างข้อความว่า

“ได้ทราบจากคนเก่าๆ ว่า ขนที่ทำสำหรับทำบุญในวันสารทนั้นมีความหมาย ไม่ใช่สักแต่ทำไปตามเรื่อง เขาว่าขนพองนั้นต่างพาหนะ คือหมายเอาลักษณะพองลอยนั้นส่งเป็นแพสำหรับปู่ตายายญาติพี่น้องที่ตายไปได้ใช้เป็นพาหนะสำหรับล่องข้ามห้วงมหรณพ ตามคติของพระพุทธศาสนา แต่บางท่านว่าที่ทำขนชนิดนี้ก็เพราะคิดถึงญาติพี่น้องที่แก่เฒ่าไม่มีฟันจะได้กินสะดวก เพราะใส่ปากแล้วไม่ต้องเคี้ยว ถูกล้ำลายก็ละลายไปเอง”
(ส.พลายน้อย, 2554 : 100-101)

เมื่อพิจารณาตัวอย่างข้างต้น ผู้เขียนได้นำเสนอเรื่องราวความเชื่อเกี่ยวกับการทำบุญในวันสารท ตามคติความเชื่อทางพระพุทธศาสนา ซึ่งความคิดสำคัญข้างต้นเป็นการปลูกจิตสำนึกให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เข้าใจความเป็นมาและขั้นตอนวิธีการ รวมไปถึงตระหนักถึงคุณค่า แก่นสาระ และความสำคัญของค่านิยมและความเชื่อของสังคมไทยด้านต่างๆ รวมทั้งการสนับสนุนให้เกิดการอนุรักษ์เอกลักษณ์ของท้องถิ่น ซึ่งความคิดสำคัญดังกล่าวเป็นความคิดสำคัญหลักร่วมกันของหนังสืออ่านนอกเวลา โดยต้องการนำเสนอว่าค่านิยมและความเชื่อมีความสำคัญและส่งผลต่อการแสดงออกทางพฤติกรรมของบุคคล ดังนั้นการทำให้ความคิดและจิตใจของผู้เรียนได้รับการปลูกฝังหล่อหลอม และซึมซับค่านิยมและความเชื่อที่ดีงามไว้ในจิตใจ เมื่อผู้เรียนเติบโตขึ้นก็จะมีโอกาสเป็นผู้ใหญ่ที่มีจิตใจที่ดีงาม มีแนวคิดหรือทัศนคติที่ดีและเหมาะสมในการดำรงชีวิต

5.7 ความคิดสำคัญเกี่ยวกับเอกลักษณ์ความเป็นไทย เอกลักษณ์ความเป็นไทยหมายถึงบุคลิกลักษณะเฉพาะของคนไทย และสิ่งที่บ่งชี้ถึงความเป็นชาติไทย ลักษณะดังกล่าวนี้เป็นลักษณะเด่นหรือลักษณะอันเป็นส่วนรวมของวัฒนธรรมที่เห็นได้อย่างชัดเจน และเป็นลักษณะเฉพาะที่คนไทยยึดถือและปฏิบัติสืบต่อกันมา (วิภูษา สังข์ศิลป์ชัย, 2555 : 32)

หนังสืออ่านนอกเวลา ได้นำเสนอความคิดสำคัญเกี่ยวกับเอกลักษณ์ความเป็นไทย โดยปรากฏเป็นประเด็นสำคัญของเรื่องได้แก่ หนังสือเรื่อง ข ช้างกับ ค คน และขนแม่เอี้ย และปรากฏเป็นความคิดสำคัญที่แฝงอยู่ในบางส่วนของเรื่องได้แก่ เด็กแนว ตัวอย่างเช่นหนังสือเรื่อง ขนแม่เอี้ย ของ ส. พลายน้อยผู้เขียนได้เล่าถึงเกร็ดประวัติความเป็นมาและเรื่องราวที่เกี่ยวกับขน ดังตัวอย่างข้อความว่า

“ถ้าจะกล่าวว่าเมืองไทยเป็นเมืองขนก็เห็นจะไม่ผิด เพราะสิ่งของที่จะใช้ทำขนไม่ว่าจะเป็นมะพร้าว น้ำตาล แป้ง มีครบบริบูรณ์ ข้าวก็มีทั้งข้าวเจ้า ข้าวเหนียว และถั่ว

หลายชนิด ไขก็มีทั้งไขไก่ ไขเป็ด เมื่อคนต่างชาติเข้ามาเมืองไทย เขาจึงทำขนมตามแบบของเขาได้อย่างสบายคนจีนเข้ามาเมืองไทยตั้งแต่สมัยอยุธยาเขาก็ทำขนมแบบจีนขายได้”

(ส.พลาญน้อย, 2554 : 127)

เมื่อพิจารณาตัวอย่างข้างต้น ผู้เขียนได้นำเสนอความคิดสำคัญเกี่ยวกับวัฒนธรรมการกินขนมไทย ซึ่งนับได้ว่าเป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของความเป็นไทย รวมไปถึงแสดงให้เห็นถึงความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติ จึงทำให้มีวัตถุดิบอย่างหลากหลายที่สามารถนำมาทำเป็นขนมได้หลายชนิด โดยผู้เขียนได้สื่อให้เห็นว่าขนมไทยมีความสัมพันธ์กับคนไทย และมีบทบาทอยู่ในวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียม วัฒนธรรม ประเพณี และความเชื่อต่างๆ มาแต่เนิ่นนาน อีกทั้งการทำขนมไทยนั้น มีขั้นตอนหลากหลายและต้องใช้ความประณีต เป็นการถ่ายทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่น ดังนั้น หนังสืออ่านนอกเวลาจึงต้องการนำเสนอความคิดสำคัญเกี่ยวกับเอกลักษณ์ความเป็นไทย เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ เข้าใจ เกิดความตระหนัก ความภาคภูมิใจ และเห็นคุณค่าผลผลิตทางภูมิปัญญาของคนไทยในด้านต่างๆ

6. อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาความคิดสำคัญในหนังสืออ่านนอกเวลา สารการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 5 เล่ม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 มีจุดมุ่งหมายในการศึกษาคือ เพื่อทำให้เข้าใจคุณลักษณะที่สังคมต้องการปลูกฝังให้กับเยาวชนผ่านทางภาษาในหนังสืออ่านนอกเวลา โดยผลการศึกษาพบว่า หนังสืออ่านนอกเวลาได้ถ่ายทอดความคิดสำคัญหลักที่เป็นข้อคิดและแนวทางที่มีคุณค่าให้แก่ผู้เรียน ซึ่งสามารถจำแนกความคิดสำคัญได้ 7 ประการ ได้แก่ ความคิดสำคัญเกี่ยวกับสถาบันครอบครัว ความคิดสำคัญเกี่ยวกับการศึกษา ความคิดสำคัญเกี่ยวกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความคิดสำคัญเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรม ความคิดสำคัญเกี่ยวกับประเพณี วัฒนธรรม และวิถีชีวิต ความคิดสำคัญเกี่ยวกับค่านิยมและความเชื่อ และความคิดสำคัญเกี่ยวกับเอกลักษณ์ความเป็นไทย

ผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่า ความคิดสำคัญที่ปรากฏในหนังสืออ่านนอกเวลาดังกล่าว ล้วนมีความสำคัญและคุณค่าต่อผู้เรียนในด้านต่างๆ ซึ่งเป็นความรู้และคุณค่ารอบตัวของผู้เรียน โดยความคิดสำคัญที่ปรากฏในหนังสืออ่านนอกเวลามีความสัมพันธ์กับเกณฑ์การพิจารณาหนังสืออ่านนอกเวลา สารการเรียนรู้ภาษาไทยในด้านเนื้อหา ดังที่ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สถาบันภาษาไทย กระทรวงศึกษาธิการ (2560 : 2-3) กำหนดเกณฑ์ไว้ว่า เกณฑ์การพิจารณา หนังสืออ่านนอกเวลา สารการเรียนรู้ภาษาไทย ด้านเนื้อหาจะต้องมีเนื้อหาช่วยเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาความคิด สติปัญญา อารมณ์และจิตใจ สามารถดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข เนื้อหาไม่ขัดต่อคุณธรรม จริยธรรม และความมั่นคงของประเทศ และควรมีเนื้อหาให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ

สังคมวัฒนธรรมไทย หรือเรื่องเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น และการพิจารณาหนังสืออ่านนอกเวลา
สาระการเรียนรู้ภาษาไทย ควรคำนึงถึงค่านิยมหลัก 12 ประการ

การปลูกฝังความคิดสำคัญโดยใช้หนังสืออ่านนอกเวลา ซึ่งถือได้ว่าเป็นหนังสือที่หน่วยงาน
รัฐเป็นผู้พิจารณาคัดเลือกและกำหนดให้นักเรียนระดับชั้นต่างๆ ได้เรียนทุกคนทั่วประเทศ จึงถือเป็น
เครื่องมือที่มีประสิทธิภาพมากในการเผยแพร่ความคิดด้านสำคัญต่างๆ อันก่อให้เกิดการกล่อมเกลา
และปลูกฝังให้ผู้เรียนเกิดความเชื่อถือนับถือและปฏิบัติตามความคิดสำคัญที่ถูกกำหนดผ่านหนังสืออ่านนอกเวลา
ซึ่งสอดคล้องกับมนนกุล ทิมอ่ำ (2548 : 2) ที่อธิบายไว้ว่า สื่อเป็นเครื่องมือของการเรียนรู้ ทำหน้าที่ถ่ายทอด
ความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึก เพิ่มพูนทักษะและประสบการณ์ สร้างสถานการณ์การเรียนรู้ให้แก่
ผู้เรียน กระตุ้นให้เกิดการพัฒนาศักยภาพทางการคิด ตลอดจนสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม
ให้แก่ผู้เรียน สื่อการเรียนรู้ในยุคปัจจุบันมีอิทธิพลต่อการกระตุ้นให้ผู้เรียนเป็นผู้แสวงหาความรู้ด้วย
ตนเอง มีมากมายหลายรูปแบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหนังสือเรียนมีบทบาทและให้เป็นประโยชน์ต่อการ
เรียนรู้มากมาย

นอกจากนี้ยังมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ เนาวรัตน์ สวินทร์ (2525 : 2) ซึ่งได้ศึกษาหนังสือ
อ่านนอกเวลา ประเภทสารคดี ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายพบว่า การศึกษาด้านประเภทและแนวเรื่อง
ของหนังสือ ได้ปรากฏแนวคิดและเนื้อหาที่มีคุณค่าและประโยชน์แก่ผู้เรียน โดยให้แนวคิดด้านต่างๆ
ในการดำเนินชีวิต อีกทั้งยังมีความสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของชาติ และสอดคล้องกับ
งานวิจัยของ ไพศาล กรุ่มรัมย์ (2556 : 216-217) ที่พบว่า หนังสืออ่านนอกเวลาได้มีการถ่ายทอดโลก
ทัศน์ที่เป็นคุณลักษณะที่สังคมต้องการปลูกฝังให้กับเยาวชน และมีความสอดคล้องกับคุณลักษณะอัน
พึงประสงค์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ดังนั้น จึงจะเห็นได้ว่า
หนังสืออ่านนอกเวลาหรือหนังสือเรียนจึงถือเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพอย่างยิ่งในการกล่อมเกลา
และปลูกฝังความคิดสำคัญด้านต่างๆ ไปสู่ผู้เรียน

7. องค์ความรู้ใหม่

ความคิดสำคัญในหนังสืออ่านนอกเวลา สาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่
1-3 มีความสอดคล้องในด้านการตอบสนองตามนโยบายของรัฐ 2 ประการ ประการที่หนึ่งคือเกณฑ์
การพิจารณากำหนดหนังสืออ่านนอกเวลา ได้แก่ การมีเนื้อหาที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนา
ความคิด สติปัญญา อารมณ์ และจิตใจ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข รวมทั้งมีเนื้อหา
ให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสังคม วัฒนธรรมภูมิปัญญาไทย และไม่ขัดต่อคุณธรรม จริยธรรม และ
ประการที่สอง คือ เครื่องมือกล่อมเกลาเยาวชนตามความต้องการของสังคม ได้แก่ การส่งเสริม
คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมสำหรับเยาวชน การกล่อมเกลาและปลูกฝังให้ผู้เรียนเกิดความเชื่อถือนับถือ
และปฏิบัติตาม สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยมีรายละเอียด ดังนี้



ภาพที่ 1 ความคิดสำคัญในหนังสืออ่านนอกเวลากับความสอดคล้อง
ต่อการตอบสนองตามนโยบายของรัฐ

หนังสืออ่านนอกเวลา สารการเรียนรู้ภาษาไทย มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียนแต่ละคน จึงแสดงให้เห็นว่าหนังสืออ่านนอกเวลามีความสำคัญ ต่อผู้เรียนในด้านการตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล อีกทั้งยังเป็นการปลูกฝังให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของตนเอง ผู้อื่น สังคม และสิ่งแวดล้อมรอบตัว สามารถพัฒนาความคิด ความชอบ และความถนัด ที่แตกต่างกันของแต่ละคน ให้มีส่วนช่วยในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมต่อไป

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือสถานศึกษา ควรมีนโยบายและแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนสำหรับครูผู้สอนในการกำหนดเป็นนโยบายให้ครูผู้สอนนำหนังสืออ่านนอกเวลาเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนตามหลักสูตร และนำไปปรับใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในทุกๆระดับชั้น ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน และควรจัดให้มีระบบการติดตามประเมินผลการนำหนังสืออ่านนอกเวลาไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนเป็นระยะและต่อเนื่อง ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนนำความรู้ความเข้าใจสร้าง

แรงบันดาลใจที่ได้รับจากการอ่านประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันให้เกิดประโยชน์สูงสุด และเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการบริหารการเรียนรู้ในชีวิตประจำวัน

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 ครูผู้สอนรายวิชาภาษาไทยสถานศึกษา หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการจัดการเรียนการสอนสามารถใช้ผลวิจัยเป็นแนวทางในการกำหนดหรือแนะนำหนังสืออ่านนอกเวลา สาระการเรียนรู้ภาษาไทยให้นักเรียนได้อย่างเหมาะสม

8.2.2 ฝ่ายวิชาการและครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ควรกำหนดรายชื่อหนังสืออ่านนอกเวลา และสามารถนำผลวิจัยเป็นข้อมูลหรือแนวทางในการพิจารณาคัดเลือกหนังสือ เพื่อนำมากำหนดเป็นหนังสืออ่านนอกเวลาที่สำคัญและสอดคล้องกับสภาพปัจจุบันให้แก่ผู้เรียน

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

8.3.1 ควรมีการศึกษาความคิดสำคัญในหนังสืออ่านนอกเวลาจากรูปแบบการแต่งประเภทต่างๆ ทั้งบันเทิงคดีและสารคดี ในระดับชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา เพื่อให้เห็นภาพรวมและลักษณะร่วมของหนังสืออ่านนอกเวลาที่ครอบคลุมและเด่นชัดมากยิ่งขึ้น

9. เอกสารอ้างอิง

- กฤตยา เจริญเชื้อ. (2558). การศึกษาวรรณศิลป์และแนวคิดสำคัญทางประวัติศาสตร์ที่ปรากฏในโคลงภาพพระราชพงศาวดาร. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ณิชากรีย์. (2561). เส้นเลือดสีขาว. พิมพ์ครั้งที่ 13. กรุงเทพมหานคร : อินสปายร์.
- เดชา ศิริเจริญ. (2555). เด็กกับอิทธิพลของครอบครัว. วารสารนิติศาสตร์. 3(สิงหาคม 2555). 12-17.
- เนาวรัตน์ สวินทร์. (2525). การวิเคราะห์หนังสืออ่านนอกเวลาประเภทสารคดีในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชามัธยมศึกษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปริญญญา ป่องรอด. (2544). การวิเคราะห์บทกวีเรื่องต่อกลอน. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาไทยศึกษา. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พรพิทักษ์ เข็มบาสุตย์ และวรรณพล พิมพ์สาละ. (2563). แนวทางการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในสังคมไทย. วารสารด้านการบริหารรัฐกิจและการเมือง. 9(2). 63-80.
- พรพิมล สาลิการินทร์. (2535). วิเคราะห์แนวคิดและคุณค่าเชิงวรรณศิลป์ของเรื่องสั้นรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ไพศาล กรุ่มรัมย์. (2556). การศึกษาโลกทัศน์ในหนังสืออ่านนอกเวลาวิชาภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- มนนกุล ทิมอำ. (2548). การวิเคราะห์หนังสือเรียน สารการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ตามหลักสูตรการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์
และสารสนเทศศาสตร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- วิภาดา สังข์ศิลป์ชัย. (2555). การศึกษาวรรณศิลป์และเอกลักษณ์ความเป็นไทยในบทอาขยาน.
วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ศรัณย์ ทองปาน. (2554). ช ข้าง กับ ค คน. กรุงเทพมหานคร : สารคดี.
- ศิลป์ สีกวด. (2550). การศึกษาการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากร
ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา. มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- ส.พลายน้อย. (2554). ขนแม่เอ๋ย. กรุงเทพมหานคร : สารคดี.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สถาบันภาษาไทย กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). แนวทางการ
จัดการเรียนรู้หนังสืออ่านนอกเวลา สารการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลาง
การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร : สกสศ.ลาดพร้าว.
- สิทธิ พิณภูวดล. (2554). อัลเฟรด โนเบล. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.
- เสาวนีย์ ทองถนอม. (2544). วิเคราะห์เรื่องสั้นของวิน เรียววารินทร์ ตั้งแต่ พ.ศ. 2537-2542.
วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เสาวลักษณ์ อนันตตานต์. (2543). ทฤษฎีคติชนวิทยาและวิธีการศึกษา. กรุงเทพมหานคร :
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อาร์ม ตั้งนิรันดร. (2563). เด็กแนว. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : วิริยะ.
- อุภาวัฒน์ นามศิริ. (2553). การวิเคราะห์พระบรมราชโองการพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในพิธี
พระราชทานปริญญาบัตร พ.ศ. 2493-2542. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาภาษาไทย. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

10. คำขอบคุณ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความรู้และความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจาก
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมัย วรรณอุดร อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร.โสภี อุ้นทะยา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มารศรี สอทิพย์ และรองศาสตราจารย์ ดร.จารุวรรณ ธรรมวัตร ที่ได้กรุณา
ถ่ายทอดความรู้แนวคิด วิธีการ คำแนะนำ และตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่
ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

คุณค่าและประโยชน์ทั้งหลายที่ได้รับจากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอขอบเป็นกตัญญูตเวทีแด่
บิดา มารดา และบูรพาจารย์ที่เคยอบรมสั่งสอนตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่าน